

ΤΑ ΑΙΣΘΗΤΙΚΑ-ΚΡΙΤΙΚΑ ΤΗΣ ΒΑΡΝΑΛΙΚΗΣ «ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΔΕΚΑΕΤΙΑΣ»*

Βασίλης Αλεξίου

Άφορμή για τό κείμενο πού ακολουθεῖ**, στάθηκε ἡ πρόσκληση, τόν Ἀπρίλη τοῦ 2015, ἀπό τό 34ο Συμπόσιο ποίησης (πού διεξήχθη στήν Πάτρα, 3 καί 4 Ἰούλη 2015), ἀφιερωμένο στόν Κώστα Βάρναλη, γιά μιὰ εἰσήγηση μέ θέμα τήν βαρναλική αισθητική. Ὁ πολύ φιλόδοξος, ὅπως θά ἐξηγήσουμε σέ λίγο, τίτλος πού προκρίθηκε (καί περιλήφθηκε στό πρόγραμμα τοῦ Συμποσίου) ἦταν: «Οἱ ὁμόκεντρος αισθητικές τοῦ Κώστα Βάρναλη». Ἡ ἐπιλογή τοῦ πληθυντικοῦ στή λέξη «αισθητικές» ἔγινε ὄχι γιά νά ὑπονοήσει ἕναν «μερισμό τῆς συνειδήσεως πού στήν πραγματικότητα εἶναι ἀδύνατος, ὅπως εἶναι ἀδύνατη μιὰ ὀλοκλήρωση τῆς συνειδήσεως σέ μιὰ δεδομένη στιγμή» (ὅπως ἔγραφε ὁ ἴδιος ὁ Βάρναλης τό 1922!) ἀλλά, κατά τήν ἄποψή μου, ἐπειδή μποροῦσε νά βοηθήσει στήν καλύτερη διευθέτηση καί, ὡς ἐκ τούτου, μελέτη, ἑνός πραγματι τεράστιου σέ ὄγκο ὕλικου καί ρεαλίων. Ἔτσι, γιά νά προσεγγίσω πιο οργανωμένα τίς βαρναλικές αισθητικές ἀπόψεις σκέφτηκα νά προχωρήσω σέ μιὰ τριμερῆ ταξινόμηση:

α) τά καθαρῶς κείμενα αισθητικῆς (ὡς ἐπιμέρους γνωστικῆς περιοχῆς τοῦ ἐπιστητοῦ, ἀπό τήν ἐποχή τουλάχιστον πού ὁ Alexander Gottlieb Baumgarten ἐξέδιδε τό ὁμώνυμο ἔργο του ἐνῶ λίγα χρόνια ἀργότερα ὁ Immanuel Kant θά παρουσίαζε τήν μνημειώδη του *Kritik der Urteilskraft*), γραμμένα τά περισσότερα ἀπό αὐτά τῆ δεκαετία τοῦ 1920,

β) τήν, ἄς τήν ὀνομάσουμε μαζί μέ τόν Edward W. Said, «πρακτική κριτική»², ὅπως αὐτή προκύπτει μέσα ἀπό τίς κριτικές τοῦ Βάρναλη γιά τό ἔργο ὁμοτέχνων του καί τίς παρεμβάσεις του στή λογοτεχνική σκηνή, ὅπως κατὰτέθηκαν σέ βιβλιοκρισίες, σχόλια, συνεντεύξεις, ἀναφορές, φιλολογικά ἀπομνημονεύματα, χρονογραφήματα κ.ἄ.

καί γ) τήν αισθητική του στάση καί πράξη ὅπως αὐτή ἀναδύεται μέσα ἀπό αὐτή καθεαυτή τήν λογοτεχνική του παραγωγή, (ἄς τήν ὀνομάσουμε «πρωτογενῆ» ἐννοώντας μέ αὐτό τό ἐπίθετο: ποίηση, πεζό λόγο, θέατρο καί μετάφραση).

Ἡ στοχοθεσία αὐτῆς τῆς ταξινόμησης δέν ἦταν νά τριχοτομήσω, κατά τό τριαδικό δόγμα, τόν Βάρναλη, ἀλλά ἀπέρρεε ἀπό τήν ἄποψη, τῆ στηριγμένη κατά κύριο λόγο στό ἔργο τοῦ Μισέλ Φουκώ, ὅτι ὁ τρόπος ἐκφορᾶς τοῦ εἰπώσιμου καί τοῦ γραφήσιμου στήν καθεμιὰ ἀπό αὐτές τίς τρεῖς τάξεις λόγου διέπε-

* Ανακοίνωση στο 34ο Συμπόσιο Ποίησης, 3-4 Ιουλίου 2015, Πανεπιστήμιο Πατρών.

** Πρώτη δημοσίευση, περιοδικό *Σημειώσεις*, τχ. 81, Δεκέμβριος 2015, σ. 19-53.